

TILLÆG TIL MILJØGODKENDELSE

- af svineproduktionen på
Bollervej 175, 8700 Horsens

Efter § 12 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug
(Lov nr. 1572 af 20. december 2006)

7. maj 2008

Indhold

Afgørelse	4
Baggrund	5
Baggrund.....	5
Inddragelse af offentlighed.....	5
Formalia	5
Lovgrundlag	5
Klagevejledning.....	6
Retsbeskyttelse.....	6
Udnyttelse af godkendelsen.....	7
Vilkår	7
Generelle forhold.....	7
Anlæg.....	9
Gødningsproduktion og håndtering.....	9
Ammoniakreducerende teknologi.....	9
Lugt, støj og skadedyr	9
Affald og kemikalier	9
Spildevand.....	10
Arealer.....	10
Drift af arealer.....	10
Hensyn til grundvand.....	10
Hensyn til overfladevand	10
Hensyn til natur	11
Tilsyn og kontrol	11
Driftsophør	11
Vurdering	11
Grundforhold	11
Anlæg.....	11
Ammoniak	11
Lugt, støj og skadedyr.....	12
Arealer.....	13
Drift af arealer.....	13
Hensyn til grundvand.....	14
Hensyn til overfladevand	14
Overfladevand - Fosfor.....	15
Overfladevand – Kvælstof.....	15
Hensyn til natur	18
Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	18
Landskabelige hensyn	21
Ophør og alternativer	21
Samlet vurdering	22

Bilag:

Bilag 1: Oplysninger om husdyrbruget (skema).

Bilag 2: Ansøgers miljøtekniske beskrivelse (IT-ansøgningen).

Bilag 3: Situationsplan over ejendommen Bollervej 175, 8700 Horsens

Bilag 4: Udbringningsarealer til Bollervej 175, 8700 Horsens

Bilag 5: Kort over nitratfølsomme indvindingsområder ved Sejet Vandværk

Bilag 6: Kort over bræmme på mark nr. 12-0

Bilag 7: Kort over bræmme på mark nr. 11-0

Afgørelse

På baggrund af ansøgning fra Peder Pedersen meddeler Horsens Kommune miljøgodkendelse til udvidelse af husdyrproduktionen på ejendommen Bollervej 175, 8700 Horsens. Miljøgodkendelsen meddeles som et tillæg til ejendommens eksisterende miljøgodkendelse, som er meddelt af Horsens Kommune den 26. april 2004 efter miljøbeskyttelseslovens § 33.

Tillægsgodkendelsen omfatter en udvidelse af dyreholdet fra 268 dyreenheder til 296 dyreenheder (DE) svarende til en udvidelse fra 8500 slagtesvin (34-110 kg) til 8320 slagtesvin i tungsvin (34-118 kg). Der er altså tale om færre svin med en højere slagtevægt.

Foruden ejendommen Bollervej 175 har ansøger ejendommen Skjoldvej 3, som har været brugt som sygestald for maksimalt 14 DE ud af de 268 dyreenheder (DE). I forbindelse med udvidelsen på Bollervej 175 har ansøger valgt ikke at anvende Skjoldvej 3 til sygestald, og der vil således ikke længere være dyr på ejendommen.

Godkendelsen er betinget af en række vilkår, som kan findes i det følgende. Endvidere indgår oplysninger i ansøgers digitale ansøgning (bilag 2) som forudsætning for godkendelsen.

Baggrund

Baggrund

Horsens Kommune modtog den 27. august 2007 ansøgningen via det elektroniske ansøgningsystem. Peder Pedersen driver en slagtesvinbesætning på to ejendomme i den østlige del af Horsens Kommune. Ejendommen Kjærslund, Bollervej 175, ligger øst for Sejlet by og ejendommen Skjoldvej 3 ligger i udkanten af Sejlet by, øst for. Der er ca. 550 meter i køreafstand mellem de 2 ejendomme. Peder Pedersen ejer selv begge ejendomme. På Bollervej 175 har ansøger en miljøgodkendelse til produktion af 8.500 slagtesvin (34-110 kg), 268,36 DE, med mulighed for at have op til 14 DE på ejendommen Skjoldvej 3 i forbindelse med sygdom i besætningen.

Peder Pedersen ønsker at udvide slagtesvinproduktionen fra 268,63 DE til 296 DE. Udvidelsen kan ske i de eksisterende stalde som rummer i alt 2.250 stipladser. I forbindelse med udvidelsen på Bollervej 175 vil ansøger ikke længere anvende ejendommen Skjoldvej 3 som sygestald. Det samlede areal, som drives af Peder Pedersen, er på 181,67 ha, herudover har Peder Pedersen gylleaftaler på 240,43 ha. Dyretrykket vil efter udvidelsen være på 1,4 DE/ha på de ejede og forpagtede arealer. På aftalearealerne må der maksimalt tildeles 1,4 DE/ha, men der er reelt kun husdyrgødning svarende til 0,19 DE/ha til rådighed, hvis alle aftalearealerne får husdyrgødning hvert år.

Inddragelse af offentlighed

Kommunen sendte udkastet til denne miljøgodkendelse til høring hos ansøger, ejerne af de forpagtede arealer og ejerne af aftalearealerne. Udkastet har været i høring hos omtalte parter i perioden fra den 24. januar 2008 til den 6. marts 2008. I forbindelse med høringen har kommunen ikke modtaget bemærkninger/indsigelser/kommentarer til afgørelsen.

Horsens Kommunes endelige afgørelse offentliggøres i Horsens Posten, Brædstrup Avis og Østbirk Avis onsdag den 21. maj 2008.

Formalia

Lovgrundlag

Nyetablering, udvidelser eller ændringer af husdyrbrug er omfattet af Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Loven trådte i kraft 1. januar 2007. Større husdyrbrug over 250 DE skal behandles efter denne lovs § 12. Miljøgodkendelsen er et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse og omfatter både udvidelsen af dyreholdet og de ejede og forpagtede arealer.

Klagevejledning

Miljøgodkendelsen kan påklages indtil 4 uger efter offentliggørelsen, jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, kapitel 7. Det vil sige, at en eventuel klage skal være modtaget senest den 18. juni 2008 af Horsens Kommune. Enhver, der har væsentlig individuel interesse i sagen, samt en række foreninger og organisationer m.v. vil også kunne klage over kommunens afgørelse.

Klagen skal være skriftlig og indsendes via e-mail: eller til adressen:

Horsens Kommune
Teknik og Miljø, Natur
Rådhusvej 4
8700 Horsens

Såfremt Horsens Kommune modtager en klage over denne afgørelse, vil ansøger blive underrettet. Umiddelbart efter klagefristens udløb sender kommunen klagen, afgørelsen samt det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse videre til Miljøklagenævnet. Det er Miljøklagenævnet, der skal behandle klagen.

Kommunens afgørelse kan også indbringes for domstolene. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen er bekendtgjort.

Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse (tillæg til eksisterende miljøgodkendelse) følger 8 års retsbeskyttelse. Den 8 årige retsbeskyttelse som gælder for den oprindeligt meddelte miljøgodkendelse, dateret den 26. april 2004, er uændret.

Vilkårene kan dog ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug kap.4. Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal, jf. § 17 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering foretages, når der er forløbet 8 år.

Tilsynsmyndigheden skal dog tage godkendelsen op til revurdering og om nødvendigt meddele påbud eller forbud efter § 41, hvis

- 1) der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- 2) forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,
- 3) forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,

4) væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger,

5) det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker, eller

6) der er fremkommet nye oplysninger om sikkerhedsmæssige forhold på virksomheder, der er omfattet af regler fastsat i medfør af § 7 om risikobetonede processer m.v.

Udnyttelse af godkendelsen

Godkendelsen kan godt udnyttes, selvom der klages over den, med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet. Dog under forudsætning af at andre nødvendige tilladelser som f.eks. byggetilladelse er indhentet. Det skal bemærkes, at Miljøklagenævnet ved sin behandling kan ændre eller ophæve en godkendelse. Udnyttes en godkendelse, der er klaget over, sker det derfor for egen regning og risiko.

Fristen for udnyttelse af denne godkendelse er 2 år fra godkendelsens dato. Godkendelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden udløbet af denne frist.

Vilkår

Ejendommen har i forvejen en miljøgodkendelse i henhold til Miljøbeskyttelseslovens kap. 5 § 33. Miljøgodkendelsen er meddelt den 26. april 2004 og indeholder en række vilkår til driften, støj, luft, spildevand, gødningshåndtering, kvælstof, fosfor, affald og øvrige forhold. Nærværende miljøgodkendelse meddeles som et tillæg til ovennævnte miljøgodkendelse, og vilkårene i den første miljøgodkendelse vil derfor fortsat være gældende, medmindre andet fremgår af nedenstående vilkår.

Generelle forhold

1. Godkendelsen omfatter husdyrbruget på ejendommen "Kjærslund", Bollervej 175, 8700 Horsens.
2. Ejendommen Skjoldvej 3, 8700 Horsens må ikke længere anvendes i svineproduktionen, ej heller som sygestald for besætningen på Bollervej 175.
3. I forbindelse med ophør af dyrehold på Skjoldvej 3 skal staldene rengøres, møddingspladsen skal ryddes for mødding og ajlebeholderen skal tømmes. Lager af foder skal fjernes og affald skal bortskaffes miljømæssigt forsvarligt. De nævnte forhold skal være opfyldt senest den 1. august 2008.

4. Ejendommen Bollervej 175 tillades drevet med et dyrehold på maksimalt 8.320 slagtesvin (34-118 kg) (i alt 296 DE). Der skal til enhver tid over for kommunen kunne fremlægges gødningsregnskab, afregninger, regnskaber eller lignende, som dokumenterer størrelsen af ejendommens dyrehold 5 år tilbage.

5. Husdyrbruget må ikke udvides eller ændres, før ændringen eller udvidelsen er godkendt af kommunen. Dette gælder både ændringer i bygninger, arealer og dyreholdet.

Såfremt der tilkøbes jord eller indgås nye forpagtnings- eller husdyrgødningsaftaler, skal Horsens Kommune have lejlighed til at vurdere om driften af de nye arealer påvirker miljøet væsentligt.

6. Denne godkendelse skal altid være tilgængelig på ejendommen, og medarbejderne skal være informeret om, hvor den er placeret og hvad den indeholder. Det juridiske ansvar ligger hos Peder Pedersen. Eventuelle ændringer i ejerforhold skal straks meddeles kommunen.

7. Ved driftsuheld hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til alarmcentralen tlf.:112 og derefter straks at underrette tilsynsmyndigheden Horsens Kommune, Teknisk Forvaltning.

8. Der skal udarbejdes en beredskabsplan, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

- Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen.
- Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
- Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
- En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Beredskabsplanen skal indsendes til Horsens Kommune to måneder efter meddelelse af godkendelsen.

9. Ejendommen skal fremover indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne godkendelse, samt med de ændringer, der eventuelt måtte fremgå af godkendelsens vilkår.

Anlæg

Gødningsproduktion og håndtering

10. Der skal på kommunens opfordring fremvises dokumentation for gødningsanvendelsen for de sidste 5 år.
11. Der skal altid være en opbevaringskapacitet af husdyrgødning på mindst 9 måneder. Dokumentationen skal foreligge i form af et ajourført lagerregnskab for husdyrgødning, og skal opbevares i ejendommens journal.
12. Håndtering af gylle skal altid foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
13. Ved transport af flydende husdyrgødning på offentlige veje skal transportvognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Ved transport af husdyrgødning gennem byer skal dette ske i tankvogn.
14. Ved spild i forbindelse med transport eller anden kørsel på offentlig vej skal gødning straks opsamles.

Ammoniakreducerende teknologi

15. Ejendommens største gyllebeholder på 1760 m³ som ligger længst mod nord, skal forsynes med fast overdækning i form af en teltdug. Overdækning skal være etableret senest 1. december 2008.

Lugt, støj, og skadedyr

16. Såfremt driften medfører væsentlig flere lugtgener end forudsat ved udarbejdelse af denne godkendelse, kan kommunen fastsætte yderligere skærpede vilkår for driften til minimering af lugtgenerne.
17. På ejendommen skal der foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de af Statens Skadedyrlaboratoriums seneste fastsatte retningslinier (Retningslinierne opdateres 1 gang årligt). Bekæmpelsen skal desuden foretages på kommunens forlangende. Endvidere skal gener fra andre skadedyr ligeledes straks afhjælpes på kommunens forlangende.
18. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Affald og kemikalier

19. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.

20. Ejendommens affaldshåndtering, dvs. sortering, opbevaring og bortskaffelse, skal til enhver tid ske i overensstemmelse med det til enhver tid gældende affaldsregulativ for Horsens Kommune.

Spildevand

21. Spildevandet fra stalde og lignende skal ledes til gyllesystemet eller anden opsamlingsbeholder.

Arealer

Drift af arealer

22. Ejendommens husdyrgødning udbringes på 122,97 ha ejede arealer, 56,42 ha forpagtede arealer og 240,43 ha aftale arealer. Arealernes placering fremgår af bilag 4. Udbringningsarealerne må ikke udskiftes med andre, før der er meldt accept hertil fra kommunen.

23. Ejendommens ejede og forpagtede arealer skal dyrkes med standardsædskifte S6 (jf. notat om standardsædskifter og referencesædskifter, Miljøministeriet, Skov og Naturstyrelsen, Landområdet af 27. juni 2007). Sædskiftet kan kun ændres til et andet sædskifte med mindst samme optag af N og P.

Hensyn til grundvand

24. På mark 9-1 må der ikke udbringes husdyrgødning, svarende til et areal på 2,4 ha, da de udgør de boringsnære arealer til Sejet Vandværks borer. Til dokumentation herfor skal der årligt indsendes mark- og gødningsplan for arealet. Arealet er vist på bilag 5.

Vilkåret bortfalder hvis borerne til Sejet Vandværk sløjfes.

På mark 8-0 og 9-0 må nitratudvaskningen ikke overstige 51 mg/l beregnet ved Farm-N.

Hensyn til overfladevand

25. Bedriftens fosforoverskud må ikke overstige 0,3 kg P pr. ha pr. år. Der skal på forlangende udarbejdes et fosforregnskab som dokumenterer ovenstående.

Fosforoverskuddet skal beregnes ud fra det aktuelle standardsædskifte og den deraf beregnede normoptagelse af fosfor og tilførslen af fosfor fra husdyrgødning og anden organisk gødning.

Det skal til enhver tid kunne dokumenteres, at foderets indhold af fosfor ikke overstiger 4,5 gr. P/FE, jf. standardforudsætningerne i IT-ansøgningen. Foderets indhold af fosfor kan ses af foderets indeksseddel.

Hensyn til natur

Der er ikke behov for vilkår udover dem der allerede gælder i den eksisterende miljøgodkendelse meddelt af Horsens Kommune den 26. april 2004.

Tilsyn og kontrol

26. På kommunens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.

27. Fremkommer der klager over gener fra produktionen, som kommunen opfatter som væsentlige, skal der udføres forbedringer i følge aftale med kommunen.

28. Kommunen kan påbyde afhjælpende foranstaltninger, såfremt husdyrbrugets drift medfører væsentlig mere forurening, herunder affaldsfrembringelse, end nødvendigt ved anvendelse af den til enhver tid værende mindst forurenende teknologi eller bedst mulige rensning, dog uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger. Kan ulemperne ikke afhjælpes, kan kommunen nedlægge forbud mod husdyrbruget eller aktiviteten.

Driftsophør

29. Ved ophør af dyrehold skal dette meddeles til Horsens Kommune.

30. Ved husdyrbrugets ophør skal stalde m.v. rengøres og alle lagre af husdyrgødning, foder, affald og lignende bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

Vurdering

Grundforhold

Lokalisering

Ejendommen er beliggende i det åbne land, men tæt på Sejet By som er byzone. Der foretages ingen bygningsmæssige ændringer i forbindelse med udvidelsen.

Anlæg

Ammoniak

Efter udvidelsen er der en samlet fordampning fra den stald hvori udvidelsen foregår på 444,48 kg N/år. Udvidelsen overholder kravet om 15 % reduktion af ammoniakfordampningen fra stald og lager, ved at ejendommens største gyllebeholder overdækkes med teltdug. Overdækning af gyllebeholderen medfører en halvering af ammoniakfordampningen fra gyllebeholderen svarende til en reduktion fra 2 % til 1 % af total N. Den samlede meremission fra anlægget (stald+lager) er 281 kg N/år, efter at der er indarbejdet virkemidler i projektet.

Der er ikke indenfor 300 meter eller 1000 meter fra staldanlægget registreret naturområder der er omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

De eksisterende staldanlæg ligger 720 meter nord for et engareal på 0,85 ha og 320 meter øst for et engareal på 0,3 ha, begge beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Horsens Kommune har for disse to naturområder lavet en supplerende beregning af ammoniakdepositionen som viser, at udvidelsen ikke medfører en øget deposition på arealerne.

Baggrundsbelastningen i området er 18,27 kg N/ha/år. Bedriftens samlede ammoniakdeposition til de to engarealer er henholdsvis 4,4 kg N/ha/år på engen vest for ejendommen og 0,7 kg N/ha/år på engen syd for ejendommen. Engarealernes tålegrænser er omkring 25 kg N/ha/år og det er kommunens vurdering, at den samlede ammoniakbelastning fra ejendommen ikke udgør en væsentlig påvirkning af engarealerne.

Horsens Kommune har foretaget en konsekvensvurdering i forhold til internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter. Det nærmeste Natura 2000-område er habitatområde nr. 52 "Horsens Fjord, havet øst for og Endelave", som ligger 4,9 km nordøst for anlægget. Endvidere ligger alle udbringningsarealer uden for Natura 2000-områder. Horsens Kommune vurderer, at der ikke som følge af udvidelse af produktionen vil være risiko for øget påvirkning af det internationale naturbeskyttelsesområde.

Lugt, støj og skadedyr

Lugtemissionen er beregnet i det digitale ansøgningssystem ud fra oplysningerne om den ansøgte husdyrproduktion. Geneafstanden er overholdt i forhold til enkelt beboelse og samlet bebyggelse, men ikke i forhold til byzone (Sejet by). Den teoretiske beregning øger lugtgenegrænsen til Sejet by med 31 meter. Lugtberegningen bygger på, at hele nudriften er placeret på Bollervej 175, men i virkeligheden er 14 af de 268 DE placeret på Skjoldvej 3. Den vægtede gennemsnitsafstand er dog større end 50 % af den korrigerede geneafstand. I vejledningen til lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. står der, at hvis de fastsatte genekriterier er overskredet, skal der som hovedregel meddeles afslag på ansøgning om miljøgodkendelse. Hensynet til beboelsesområder kan dog varetages, hvis

- Der foretages lugtreducerende tiltag, som kommunalbestyrelsen vurderer at være tilstrækkelige til at overholde de fastlagte genekriterier.
- Der foretages lugtreducerende tiltag, som vil medføre uændrede eller færre lugtgener end den eksisterende produktion samtidig med, at afstanden til omboende er længere end 50 % af den beregnede geneafstand.

Der er på ejendommen Bollervej 175 tale om et uændret antal stipladser på 2250 stk., og det totale antal kg dyr på stald på et givet tidspunkt vil ikke stige. Dermed er der reelt tale om uændrede lugtgener i forhold til

nudriften. Ansøger har i ansøgningen oplyst, at han vil lukke ned for den tilladte produktion på Skjoldvej 3, som er på 14 DE.

I følgebrevet til ansøgningen, har ansøgers konsulent foretaget en beregning af geneafstanden i den reelle nudrift (268 DE), fordelt med 254 DE på Bollervej 175 og 14 DE på Skjoldvej 3. Beregningen viser, at lugtgenerne fra de to anlæg Bollervej 175 (254 DE) og Skjoldvej 3 (14 DE) er lig lugtgenerne fra den ansøgte produktion på Bollervej 175 (296 DE), idet den korrigerede geneafstand for de to anlæg er 730 meter mens den for Bollervej 175 er 731 meter. Det vil sige, at de samlede lugtgener samlet for hele bedriftens produktion ikke stiger i forhold til Sejet By.

Horsens Kommune vurderer, at med nedlukning af svineproduktionen på Skjoldvej 3, er der foretaget de nødvendige lugtreducerende tiltag, som vil medføre uændrede eller færre lugtgener end den eksisterende produktion samtidig med, at afstanden til omkringboende er længere end 50 % af den beregnede geneafstand. Det er herefter kommunens vurdering, at der ikke er risiko for væsentlige lugtgener for de omboende.

Arealer

Drift af arealer

Bedriftens ejede og forpagtede arealer er vist på bilag 4. Der er i alt 419,82 ha udspretningsarealer til rådighed, heraf udgør de 122,97 ha ejede arealer, 56,42 ha forpagtede arealer og 240,43 ha aftalearealer. De ejede og forpagtede arealer tildeles 250,95 DE i husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha, mens aftalearealerne tildeles 45 DE i husdyrgødning, svarende til gennemsnitlig 0,19 DE/ha. Ansøger har oplyst, at husdyrgødningen til aftalearealerne ikke fordeles på samtlige arealer hvert år, hvilket betyder, at der vil være år hvor nogle af arealerne ikke modtager husdyrgødning fra Bollervej 175.

Det nødvendige harmoniareal til det samlede husdyrhold på 295,95 DE er på 211,4 ha. Arealkravet for en bedrift på i alt 295,95 DE er 110 ha. De ejede arealer kan alene opfylde arealkravet.

De ejede og forpagtede arealer er af jordtypen JB6 og JB7. På de ejede og forpagtede arealer anvendes der et standardsædskifte S6 med 10 % efterafgrøder. Standardsædskiftet består af 36 % vinterkorn, 9 % lovpligtige efterafgrøder, 25 % vårkorn, 5 % ærter, 10 % vinterraps og 15 % frøafgrøder. Det giver et udvaskningsindex på 86.

Da der ikke er meddelt en særskilt godkendelse af aftalearealerne efter § 16 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. har kommunen ikke kendskab til standardsædskiftet på disse arealer.

Hensyn til grundvand

Ca. 9 ha af udbringningsarealerne ligger indenfor det nitratfølsomme indvindingsområde i indvindingsoplandet til Sejet Vandværk. Det drejer sig om hele mark nr. 9-1 og dele af markerne 8-0 og 9-0.

I forbindelse med at bedriften Bollervej 175 fik sin første miljøgodkendelse, blev der stillet vilkår om, at der på 2,6 ha af udbringningsarealet beliggende umiddelbart nord for borerne til Sejet Vandværk, ikke måtte ske udbringning af husdyrgødning. I forbindelse med nærværende ansøgning om udvidelse af husdyrholdet, har ansøger i ansøgningen redegjort for, at der fortsat vil blive friholdt ca. 3 ha jord for gylletildeling ved Sejet Vandværk, som bl.a. udgør mark nr. 9-1. Til dokumentation herfor skal der årligt indsendes mark- og gødningsplan for arealet. Arealet er vist på bilag 5.

På markerne 8-0 og 9-0 vil der ved en tildeling af svinegylle på 1,4 DE/ha og ved sædskiftet S6 være en nitratudvaskning til grundvandet på 51 mg N/l beregnet ved Farm-N. Der må på mark 8-0 og 9-0 kun anvendes standard sædskifte S6 eller et andet sædskifte med mindst samme optag af N og P. Se vilkår nr. 23.

Statens udmeldte beskyttelsesniveau er, at nitratindholdet i det vand, der forlader rodzonen, ikke må øges, såfremt koncentrationen overstiger 50 mg/l i nudriften. Udvasningen i nudriften er 52 mg/l og i ansøgt drift 51 mg/l. Forskellen i nitratudvaskningen mellem nudriften og det ansøgte er således -1 mg/l, og der er således tale om et lille fald i nitratudvaskningen. Således overholder projektet statens udmeldte beskyttelsesniveau. Det er Horsens Kommunes vurdering, at der med det stillede vilkår om at friholde de nærmeste arealer til Sejet Vandværks borer for husdyrgødning, samt at anvende et standardsædskifte S6, at der ikke som følge af projektet er risiko for en væsentlig påvirkning af grundvandsinteresserne, herunder Sejet Vandværk.

Hensyn til overfladevand

Størstedelen af ejendommens udspretningsarealer ligger i oplandet til Horsens Inderfjord og Horsens Yderfjord, som begge strømmer ud til og omkring det internationale naturbeskyttelsesområde Habitatområde nr. 52 "Horsens Fjord, havet øst for og Endelave".

Horsens Fjord er i Vejle Amts Regionplan 2005 målsat med en generel målsætning, der siger, at fjorden skal have et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv, der kun er svagt påvirket af menneskelig aktivitet. Målsætningen er ikke opfyldt, hvilket skyldes, at tilførslen af næringsstoffer fra land er for stor. En kildeopsplitning af belastningen i perioden 1989 til 2000 viser, at den diffuse belastning nu er dominerende, både hvad angår kvælstof og fosfor. Det er således stadig landbruget, der bidrager med den største mængde kvælstof til fjordens belastning. Bidraget fra punktkilder udgør imidlertid for fosfors vedkommende en væsentlig del af den samlede stoftilførsel især i sommerperioden.

Risikoanalysen i basisanalysen II har vist, at med de i dag vedtagne foranstaltninger, er Horsens Fjord i risiko for ikke at opfylde miljømålet om god økologisk tilstand i 2015. Miljømålet er først opfyldt, når bl.a.

forekomsten af planteplankton i vandet er så lav, at vandet er klart, og der derfor kan gro undervandsplanter; når iltvind er sjældne; når bestanden af bunddyr er rig og alsidig. Årsagen til risikoen for manglende målopfyldelse er, en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra land. Hertil kommer den direkte påvirkning af dyr og planter fra fiskeri, muslingefiskeri, klapning mv.

Habitatområde nr. 52 er udpeget på grund af bevaringsværdige naturværdier i form af specielle plante- og dyrearter (området er f.eks. levested for flere kystfugle) og specielle naturtyper som lavvandede vige og bugter. De landbrugsarealer der ligger i oplandet til inderfjorden, ligger ikke direkte i oplandet til habitatområde nr. 52. Det er imidlertid kommunens faglige vurdering, at kvælstofudvaskningen fra landbrugsarealer der afvander til inderfjorden også påvirker habitatområdet, idet vandet i inderfjorden strømmer ud til og omkring habitatområdet. Det betyder også, at der vil være en positiv effekt på miljøtilstanden i habitatområde nr. 52, hvis der stilles krav om at reducere kvælstofudvaskningen fra disse arealer. Omvendt vil kvælstofudvaskningen fra arealerne i oplandet til inderfjorden, have en negativ effekt på miljøtilstanden i habitatområde nr. 52, hvis der ikke foretages en reduktion af kvælstofudvaskningen i forhold til de generelle regler.

Overfladevand - fosfor

Samtlige udbringningsarealer ligger udenfor oplande til Natura 2000 vandområder der er belastet med fosfor. Ingen af udbringningsarealerne er lavbundsarealer, og således ikke omfattet af nogen fosforklasse. I forhold til statens udmeldte beskyttelsesniveau er der ikke brug for yderligere krav end de generelle regler.

Som nævnt ovenfor, ligger arealerne i oplandet til Horsens Inder- og yderfjord, som strømmer ud til og omkring Habitatområde nr. 52. Habitatområdet er i basisanalysen vurderet som et fosforbelastet område og målsætningen for Horsens Inder- og yderfjord er ikke opfyldt bl.a. på grund af en for stor tilførsel af fosfor.

Med den ansøgte udvidelse bliver summen af fosfor i den husdyrgødning som tilføres de ejede og forpagtede arealer 4386 kg P, det giver en gennemsnitlig tilførsel af fosfor på 24,5 kg P/ha ved tilførsel af 1,4 DE/ha i svinegylle. Der er beregnet, at der med det valgte sædskifte S6 og de tilhørende normudbytter fjernes 24,2 kg fosfor/ha, hvilket medfører, at der er et mindre fosforoverskud på arealerne på 0,3 kg fosfor/ha.

Det er kommunens vurdering, at der ikke som følge af udvidelsen er risiko for en væsentlig påvirkning med fosfor til Horsens Fjord eller overfladevand i Natura 2000-området.

Overfladevand - kvælstof

Som nævnt ovenfor, ligger arealerne i oplandet til Horsens Inder- og yderfjord, som strømmer ud til og omkring Habitatområde nr. 52.

Beskyttelsen af vandområder i forhold til udledning af kvælstof er i husdyrloven målrettet til de mest sårbare vandområder, og dermed arealer der afvander til kvælstof sårbare Natura 2000-områder, herunder

Habitatområde nr. 52. For landbrugsarealer der afvander til sådanne vandområder, stilles der krav om et lavere husdyrtryk pr. ha. end det de generelle harmoniregler giver mulighed for. Kravet til et lavere husdyrtryk pr. ha. er bl.a. fastsat ud fra en vurdering af kvælstofreduktionspotentialiet i det konkrete opland. Reduktionspotentialiet er udtryk for forskellen mellem den mængde nitrat der kommer ud af rodzonen og den mængde nitrat, der ender i recipienten. Der er hidtil ikke foretaget en landsdækkende ensartet beregning af kvælstofreduktionspotentialiet fra rodzone til vandområde. GEUS og DMU her derfor for Skov- og Naturstyrelsen foretaget en landsdækkende beregning af kvælstofreduktionen fra rodzone til Natura 2000 områderne, herunder Horsens Fjord.

På baggrund af beregningerne er oplandene grupperet efter deres kvælstofreduktionspotentiale på henholdsvis 0 – 50 %, 51 – 75 % og 76 – 100 %. I den samlede kvælstofreduktion for et opland indgår reduktionen i grundvandet, vandløbet og søerne.

Reduktionspotentiale i % fra rodzonen til recipienten	Meget sårbare vandområder (Habitatområde nr. 52)
0 – 50 %	50 % af de generelle regler (Nitratklasse 3)
51 – 75 %	65 % af de generelle regler (Nitratklasse 2)
76 – 100 %	Generelle regler

Det er kommunens faglige vurdering, at kvælstofudvaskningen fra landbrugsarealer der afvander til inderfjorden også påvirker habitatområdet, idet vandet i inderfjorden strømmer ud til og omkring habitatområdet. Det betyder også, at der vil være en positiv effekt på miljøtilstanden i habitatområde nr. 52, hvis der stilles krav om at reducere kvælstofudvaskningen fra disse arealer. Omvendt vil kvælstofudvaskningen fra arealerne i oplandet til inderfjorden, have en negativ effekt på miljøtilstanden i habitatområde nr. 52, hvis der ikke foretages en reduktion af kvælstofudvaskningen i forhold til de generelle regler.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at der jf. ovenstående basisanalyse m.v. er behov for at regulere kvælstofudvaskningen i forhold til Horsens Fjord (både inder- og yderfjord), både i forhold til Habitatområde nr. 52 og i forhold til miljøtilstanden i selve fjorden.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at Horsens Fjord kan klassificeres som et meget kvælstof sårbart vandområde, og at beskyttelsesniveauet skal afspejle det, på samme måde som det gør sig gældende for meget kvælstof sårbare Natura 2000 områder. Hvorvidt beskyttelsesniveauet bliver nitratklasse 2 eller 3,

afhænger af reduktionspotentialet i % fra rodzonen til recipienten. I den samlede kvælstofreduktion for et opland indgår reduktionen i jordlagene, i grundvandet, i vandløbet og i søerne.

Samtlige udbringningsarealer (ejede og forpagtede) svarende til 179,37 ha ligger i oplandet til Horsens inder- og yderfjord. Ifølge kortet over kvælstofreduktionspotentialet vil der på disse arealer ske en kvælstofreduktion på mindre end 50 %. Det er derfor Horsens Kommunes vurdering, at kvælstofudvaskningen på disse arealer skal reduceres svarende til nitratklasse 3 (50 % af de generelle regler =0,7 DE/ha).

Kravet om et reduceret antal dyreenheder pr. hektar, kan opfyldes ved brug af følgende virkemidler, som kan bruges enkeltvis eller i en kombination:

- øget areal med efterafgrøder ud over de generelle krav
- reduceret kvælstofnorm
- ændret sædskifte
- færre dyreenheder eller flere hektarer (dvs. lavere dyretryk pr. hektar)

I det ansøgte projekt er der valgt at anvende et S6 sædskifte (med frøavl) på samtlige ejede og forpagtede arealer. Arealerne har jordtypen JB6 og JB7.

Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret, har i Planteavlsorientering nr. 07-586-2007 gengivet de beregninger, som de har foretaget med Farm N-systemet for at illustrere, hvordan reduktionen i N-udvaskningen kan opnås med ovennævnte mulige virkemidler, så N-udvaskningen svarer til hvis man reducerer antallet af dyreenheder fra 1,4 til hhv. 1,2, 0,9 og 0,7 DE/ha.

Ifølge Dansk Landbrugsrådgivnings beregninger vil kvælstofudvaskningen være 51 mg/l ved et dyretryk på 1,4 DE/ha med standardsædskiftet S2 på en JB6 jord i Østjylland. Ved et dyretryk på 0,7 DE/ha vil kvælstofudvaskningen være 46 mg/l. Ifølge beregningerne vil kvælstofudvaskningen ved et S6 sædskifte på JB6 jord i Østjylland være 46 mg/l.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at projektet ikke medfører en væsentlig påvirkning af Horsens Fjord, idet kvælstofudvaskningen er reduceret så det svarer til 50 % af de generelle regler. Reduktionen er opnået ved, at der anvendes et S6 sædskifte, som har et væsentligt mindre kvælstofudvaskningsindeks end referencesædskiftet S2. Det valgte virkemiddel er omfattet af husdyrlovens forslag til virkemidler under kategorien "ændret sædskifte".

Horsens Kommune vil dog ikke undlade at gøre opmærksom på, at de statslige vandplaner og de efterfølgende kommunale handleplaner for Horsens Fjord, som forventes at ligge klar ved udgangen af 2010, vil kunne udløse krav om, at kvælstofudvaskningen fra udbringningsarealerne skal reduceres yderligere.

Hensyn til natur

Der findes ikke områder umiddelbart omkring ejendommen omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, men der er flere af udbringningsarealerne som grænser op til naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

I forbindelse med bedriftens første miljøgodkendelse meddelt af Horsens Kommune den 26. april 2004, er der stillet vilkår om, udlægning af en dyrkningsfri bræmme på minimum 10 meter på mark nr. 12, matr.nr. 1ag Boller Hgd., Uth, for at beskytte den A-målsatte Klokkedal Bæk og skræntskoven med fredede orkidéarter. Samtidig er der stillet vilkår om udlægning af en 12 meter sprøjte- og gyllefri bræmme på mark nr. 11, matr.nr. 4k m.fl. Sejlet By, Uth for at beskytte mosen. Bræmmerne fremgår af bilag 8 i Vejle Amts Regionplantillæg nr. 13, samt af bilag 6 i nærværende tillæg til miljøgodkendelsen.

Horsens Kommune vurderer, at i forhold til de øvrige udbringningsarealer som grænser op til et § 3 naturområde, er der ikke risiko for øget påvirkning med næringsstoffer og der er derfor ikke behov for udlæg af bræmmer langs disse naturområder.

Flere af markerne ligger vandløbsnært og tæt på mindre søer og vandhuller, men da arealerne er hverken skrånende eller erosionstruede, vurderes der ikke at være risiko for øget påvirkning med næringsstoffer, og at der derfor ikke er behov for udlæg af yderligere bræmmer udover de lovpligtige 2 meter bræmmer som gælder langs vandløb og søer jf. Vandløbsloven.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at der ikke som følge af projektets aktiviteter på udbringningsarealerne er risiko for en væsentlig ændret miljøpåvirkning af de registrerede § 3 naturområder, når ovennævnte bræmmer udlægges.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Nedenfor er redegjort for hvilke virkemidler der er anvendt i projektet. Redegørelsen er udarbejdet af ansøgers konsulent.

Fodring - Fytase

Allerede i dag anvendes der i produktionen indkøbt færdigfoder, der er tilsat fytase. Der er dog i beregningen udelukkende taget udgangspunkt i normtal for fosforudskillelse. Ved at anvende fytase i foderet kan der opnås en bedre fosforudnyttelse og samtidig reduceres udledningen af fosfor via gødningen til miljøet. Fordøjeligheden af fosfor i foderblandinger til svin er ofte lav (mindre end 50 procent), hvorved en betydelig mængde fosfor udskilles via gødningen. Den primære årsag til den lave fordøjelighed er, at op til 80 procent af fosfor i olie/proteinholdige frø og korn er bundet som fytat, hvilket er vanskeligt at fordøje for svin. Det er derfor nødvendigt, at enzymet fytase er til stede for, at den fytatbundne fosfor bliver tilgængelig for grisen.

Fodring - Benzoesyre

Der anvendes periodevis benzoesyre i foderet af hensyn til grisenes mave-tarm flora. Benzoesyre har to egenskaber positive egenskaber:

- Benzoesyre har stærk antimikrobiel virkning og kan derfor både virke som konserveringsmiddel og som sundhedsfremmende tilsætningsstof til svin. I tre danske forsøg med tilsætning af benzoesyre til smågrisefoder blev det målt, at daglig tilvækst steg ca. 10 pct. mens foderforbruget pr. kg tilvækst faldt ca. 3 pct. som gennemsnit af de tre forsøg.
- Brug af benzoesyre medfører sur urin. Herved reduceres ammoniakfordampningen. Effekten af benzoesyre på ammoniakfordampning skyldes en kombination af et lavere indhold af kvælstof i gødning som følge af det lavere foderforbrug (2-5 pct. bedre foderudnyttelse ved doser på 0,5-1 pct. benzoesyre) samt en effekt som følge af en lavere pH i urinen. For slagtesvin vil fx en 3 pct. bedre foderudnyttelse alene sænke indholdet af udskilt kvælstof af dyr med ca. 5 pct. Hertil kommer så effekten af den lavere pH i urin.

Fodring - Restriktiv fodring

På Kjærslund anvendes restriktiv fodring, der kan lade sig gøre med vådfodringsanlæg. Aktuelt styres den maksimale foder mængde hver gris får tildelt. Derved undgås et overforbrug af foder med dårlig udnyttelse og dermed stor næringsstoffudskillelse til følge.

Staldindretning

Vandforbrug - Drikkevand

Vandbesparelse opnås ved drikkekopper opsat i alle stier. Derved kan grisene ikke lege med vandet med drikkevandsspild til følge.

Vandforbrug - Vaskevand

Ved vask af stalde anvendes computerstyret iblødsætningsanlæg, hvorefter staldene vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Både iblødsætning og vask med højtryksrensere er vandbesparende. Aktuelt på Kjærslund er vandforbruget til rengøring halveret ved overgang til iblødsætning.

Energiforbrug - Ventilation

Ventilationsanlægget er automatisk styret i forhold til temperaturen. Dette muliggør, at ventilationsmængden er tilpasset temperaturen i stalden, og derved forekommer der ikke unødvendigt strømforbrug til dette.

Opbevaring af husdyrgødning

Den største gyllebeholder på 1760 m³ vil blive overdækket med teltdug. Derved mindskes ammoniakfordampningen. Det er endnu uvist om også den lille beholder på 1060 m³ vil blive overdækket, hvilket ikke er medtaget i emissionsberegningen.

Flydelag

Der føres logbog over flydelaget på den lille gyllebeholder. Logbogen er udarbejdet af Skov- og Naturstyrelsen og består af tre dele:

- **Vejledning** i at føre logbogen korrekt, at vurdere flydelagets tilstand og tæthed samt en vejledning i at udbedre et utilstrækkeligt flydelag.
- **Skema 1** skal føres med maksimum 1 måneds mellemrum. I skemaet skal noteres en vurdering af flydelagets tilstand.
- **Skema 2** udfyldes ved aktiviteter i beholderen. Anfør dato i rubrikkerne for omrøring, udbringning, tømning og tiltag til etablering/supplering af den tætte overdækning.

Udbringning af husdyrgødning - Påfyldning

Gyllen opsuges med tårn på gyllevognen, der har et overløbsrør til gyllebeholderen, således at risikoen for spild af gylle er minimeret.

Udbringning af husdyrgødning - Udbringning

Gylle køres kun ud på hverdage, og fra fredag eftermiddag og i weekenden foretages der ikke gylleudbringning. Udkørslen foretages af maskinstation og strækker sig kun over 2 dage i foråret og 2 dage i efteråret. Dermed minimeres generne for naboerne til mindst muligt mht. transport og evt. lugtgener.

Udbringning af husdyrgødning - Ammoniakemission

Gylleudbringning sker med slanger i voksende afgrøder, hvorved ammoniakemissionen i marken reduceres.

Nitratudvaskning - Afgrødevalg

Afgrødevalget bestemmes ud fra sorterens udbyttepotentiale, således at højtydende sorter foretrækkes. De har det største næringsstoffoptag, hvorved overskuddet på udbringningsarealerne og dermed potentialet for udvaskning reduceres.

På ejendommen er der 100 % grønne marker, hvoraf en del udgøres af frøgræs, der har et effektivt nitratoptag også i vinterhalvåret. Desuden er al jorden meget dyrkningsværdig jordtypebestemt til JB6 og JB7. Derved høstes høje udbytter med stor og sikker næringsstoffjernelse til følge.

Fosforudvaskning

Balancen på arealerne kan ifølge standardforudsætningerne beregnes til + 0,3 kg P/ha. Aktuelt forventes lidt negativ balance, hvor fosforbortførslen overstiger tilførslen pga. fytasetilsætning og høje udbytter.

Bræmmer

Der er udlagt en 12 m sprøjte- og gyllefri bræmme på mark nr. 11-0 for at beskytte mosen. Desuden er der udlagt en dyrkningsfri bræmme på minimum 10 meter på mark nr. 12-0 for at skåne orkidé arter i skoven.

Godt landmandskab

Når der foretages sprøjtning med kemiske bekæmpelsesmidler tages der hensyn til naboer, der bor op ad dyrkningsarealerne. Det tilses at ejendommen fremtræder pænt i landskabet. Derfor holdes områderne omkring anlæggene rene og ryddelige, ligesom der er etableret beplantninger rundt om alle bygninger og gylletanke.

Det er kommunes vurdering, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik.

Landskabelige hensyn

Da den ansøgte udvidelse af husdyrholdet kan ske indenfor det eksisterende staldanlæg, og de nødvendige opbevaringslagre er til stede, er der ikke ansøgt om byggeri af nye stalde eller lign.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at der omkring de eksisterende stalde og opbevaringslagre er foretaget den nødvendige beplantning.

På den baggrund vurderes der ikke at ske en væsentlig påvirkning af landskabet som følge af hverken den eksisterende produktion eller den ansøgte udvidelse.

Ophør af husdyrbruget

I vilkårsafsnittet er der stillet vilkår om, at der ved ophør af driften på ejendommen skal foretages oprydning i et sådan omfang, at forureningsfare undgås.

Alternative muligheder

Alternativet til godkendelse af udvidelsen af dyreholdet, vil være at fortsætte den nuværende drift med 268 DE fordelt med 254 DE på Bollervej 175 og 14 DE på Skjoldvej 3. Ved den nuværende produktion vil beboerne i Sejet by opleve mere kørsel og støj, i forhold til at flytte hele den ansøgte produktion til Bollervej 175. Lugtgenerne fra den nuværende og ansøgte drift er identiske, og naboerne vil derfor heller ikke opleve øgede lugtgener. Ejer ser ikke umiddelbart andre alternativer.

Samlet vurdering

Horsens Kommune har vurderet miljøbelastningen fra husdyrbruget på Bollervej 175 på grundlag af projektbeskrivelsen og supplerende oplysninger samt vilkårene i denne godkendelse. Det er kommunens vurdering, at husdyrbruget vil blive drevet på en måde, som ikke vil medføre en væsentlig indvirkning på miljøet.

Med venlig hilsen

Gitte Bjørnholdt Jensen
Ingeniør